

RÅSTOFTILLADELSE FOR GRAVEOMRÅDE MÅSTRUP MOSE, HJØRRING KOMMUNE

Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding af tørv / sphagnum

På ejendommen Måstrupmosevej 162, Sindal. matr.nr. 10k Måstrup By, Mosbjerg

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

OVERSIGTSSKEMA

Råstofgravens beliggenhed	Måstrupmosevej 162, Sindal., 10k Måstrup By, Mosbjerg
Råstofgravens areal	2.000 m ²
Råstof type og tilladt mængde	Tørv / Sphagnum 250 m ³ pr. år
Tilladelsens varighed	10 år 14. maj 2024 – 14. maj 2034
Sagsnummer	2023-039703
Tidligere meddelte tilladelser	2014-014232
Offentliggørelse	14. maj 2024
Klagefristens udløb	4 uger efter offentliggørelse
Frist for efterbehandling	14. maj 2034 og senest 1 år efter endt indvinding
Indvinder	Knud Christiansen Europavej 39, 9881 Bindslev
Ansøger	Knud Christiansen Europavej 39, 9881 Bindslev
Grundejer	Knud Christiansen Europavej 39, 9881 Bindslev
Indvinders telefon/mobilnummer	Tlf. 9893 0670 Mobil: 2993 0671
Indvinders e-mailadresse	annamarie@thealund.dk
Indvinders CVR-nummer	85946110
Driftsansvarlig(e)	Knud Christiansen
Region Nordjylland	Tlf.: 97 64 80 00, mail: raastoffer@rn.dk
Region Nordjylland – Casper S Conradsen	tlf.nr. 2042 8746 mail: c.sylvester@rn.dk

Tilladelse til råstofindvinding
på matr.nr. 10k Måstrup By, Mosbjerg, Hjørring Kommune

indtil 14. maj 2034

Sagsnummer: 2023-039703

Ansøger:	Indvinder:	Ejer:
Knud Christiansen Europavej 39, 9881 Bindslev CVR-nr.: 85946110	Knud Christiansen Europavej 39, 9881 Bindslev CVR-nr.: 85946110	Knud Christiansen Europavej 39, 9881 Bindslev CVR-nr.: 85946110

Region Nordjylland d. 14. maj 2024

Casper S Conradsen

Råstofsagsbehandler

Kvalitetssikret af

Jacob Frydkjær Winde

Råstofsagsbehandler

INDHOLD

Oversigtsskema	2
1. Tilladelsen	5
1.1 Råstofloven	5
1.2 Miljøvurderingsloven	5
1.3 Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)	5
1.4 Bilag IV-arter	6
1.5 Indsatsbekendtgørelsens § 8	6
1.6 Vandforsyningsloven	6
1.7 Miljøbeskyttelsesloven	6
1.8 Naturbeskyttelsesloven	6
1.9 Museumsloven	7
1.10 Skovloven	7
1.11 Vandløbsloven	7
1.12 Vejloven og Privatvejsloven	7
1.13 Jordforureningsloven	7
1.14 Jernbaneloven	7
2. Vilkår	8
2.1 Vilkår efter råstofloven	8
2.2 Vilkår efter naturbeskyttelsesloven	13
3. Offentliggørelse, klagevejledning og underretning	14
3.1 Klagevejledning	14
3.2 Underretning	15
4. Grundlag for tilladelsen	16
4.1 Ansøgningens indhold	16
4.2 Høring vedr. ansøgning	16
4.3 Høring vedr. udkast til tilladelse	18
5. Regionens behandling af sagen	19
5.1 Råstofplanen	19
5.2 Miljøvurderingsloven	19
5.3 Kommuneplan og lokalplan	20
5.4 Grundvand og overfladevand	20
5.5 Natur og landskab	21
5.6 Miljømæssige forhold	24
5.7 Efterbehandling	25
5.8 Afvejning efter råstoflovens § 3	25
Bilag A: Oversigtskort i målforhold 1:10.000	26
Bilag B: Luftfoto i målforhold 1:2000	27
Bilag C: Udkast til deklaration/servitut vedrørende efterbehandling	28
Bilag D: Generelle bestemmelser	29

1. Tilladelsen

1.1 Råstofloven¹

På baggrund af det foreliggende materiale, og med hjemmel i råstoflovens § 7 stk. 1, meddeler Region Nordjylland hermed tilladelse til årlig indvinding af op til 250 m³ tørv / sphagnum på i alt 0,2 hektar på matr.nr. 10k Måstrup By, Mosbjerg, se bilag A og B.

Tilladelsen er gældende i perioden fra d. 14. maj 2024 til d. 14. maj 2034

Tilladelsen meddeles på vilkår i henhold til råstoflovens § 10 samt i henhold til anden relevant lovgivning, som beskrevet under afsnit 2.2.

1.2 Miljøvurderingsloven²

Projektet er opført på miljøvurderingslovens bilag 2 pkt. 2a. Region Nordjylland har gennemført en screening af projektets indvirkning på miljøet. Region Nordjylland har vurderet, at projektet ikke vil påvirke miljøet væsentligt.

Region Nordjylland har den 14. februar 2024 truffet afgørelse om, at projektet ikke er omfattet af krav om miljøvurdering. Afgørelsen er truffet efter miljøvurderingslovens § 21. Afgørelsen kan ses på regionens hjemmeside www.rn.dk/råstoffer.

Se nærmere i afsnit 5.2.

1.3 Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)³

Før der gives tilladelse efter råstoflovens § 7, skal der ifølge habitatbekendtgørelsens § 6 foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (Natura 2000-væsentlighedsvurdering).

Hvis det vurderes, at det ansøgte, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmål-sætningen for det pågældende område. Viser konsekvensvurderingen, at det ansøgte vil skade Natura 2000-områdets integritet, kan der ikke meddeles tilladelse.

Region Nordjylland har vurderet, at projektet hverken i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil påvirke Natura 2000-områder væsentligt. Det er derfor besluttet, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering for det ansøgte projekts påvirkning af Natura 2000-områder. Vurderingen fremgår af afsnit 5.5.

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer.

² Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

³ Habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer).

Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

1.4 Bilag IV-arter

Det følger af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse efter råstofflovens § 7, hvis det ansøgte kan:

- beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a, eller
- ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra b) i alle livsstadier.

Disse arter omtales samlet som bilag IV-arter.

Habitatbekendtgørelsen indeholder i § 10 et krav om, at ved administration af bekendtgørelsens §§ 7 og 8, skal planer og projekter vurderes i forhold til deres virkning på bilag IV (bilag IV-artsvurdering).

Det er regionens vurdering, at der ikke er oplagte yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter på eller i direkte tilknytning til det ansøgte projektområde. Ligeledes er det regionens vurdering, at projektet ikke giver anledning til påvirkninger eller emissioner som kan påvirke yngle- eller rasteområder udenfor projektområdet.

På baggrund af ovenstående forventes projektet ikke at give anledning til væsentlig påvirkning af yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter. Vurderingen fremgår af afsnit 5.5.

1.5 Indsatsbekendtgørelsens⁴ § 8

Før der gives tilladelse efter råstofflovens § 7, skal der ifølge indsatsbekendtgørelsens § 8 foretages en vurdering af, om det ansøgte, kan medføre en forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

Regionsrådet kan kun meddele tilladelse til råstoffindvinding, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af tilstanden for overfladevandområder eller grundvandsforekomster og ikke hindrer opfyldelse af de fastlagte miljømål for forekomsterne.

Det er Region Nordjyllands vurdering, at projektet ikke vil medføre en forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og ikke hindrer opfyldelse af de fastlagte miljømål for forekomsterne. Vurderingen fremgår af afsnit 5.4.

1.6 Vandforsyningsloven⁵

Der er ikke søgt om tilladelse efter vandforsyningsloven.

1.7 Miljøbeskyttelsesloven⁶

Der er ikke søgt om tilladelse efter miljøbeskyttelsesloven.

1.8 Naturbeskyttelsesloven⁷

Der er søgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til at indvinde tørv / sphagnum på et areal, der er registreret som beskyttet mose. Det ansøgte er en fornyelse af den tidligere tilladelse til tørveindvinding

---

⁴ Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

⁵ Lovbekendtgørelse nr. 602 af 10. maj 2022 om vandforsyning m.v.

⁶ Lovbekendtgørelse nr. 48 af 12. januar 2024 om miljøbeskyttelse.

⁷ Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

på matriklen i mosen. Arealet ligger i dag som bar tørvejord. Tørven bliver indvundet ned til ca. 0,5 m under vandspejlet og bliver efterbehandlet til natur.

Dispensationen gives i henhold til naturbeskyttelsesloven af Hjørring Kommune.

Dispensationen gives på vilkår, som beskrevet under afsnit 2.2 og bilag E.

1.9 Museumsloven⁸

Der er ikke søgt om dispensation fra museumsloven.

1.10 Skovloven⁹

Der er ikke søgt om dispensation fra skovloven.

1.11 Vandløbsloven¹⁰

Der er ikke søgt om tilladelse efter vandløbsloven.

1.12 Vejloven og Privatvejsloven¹¹

Hjørring Kommune træffer afgørelse om vejadgang til Måstrupmosevej.

1.13 Jordforureningsloven¹²

Der er ikke søgt om dispensation fra eller tilladelse efter jordforureningsloven.

1.14 Jernbaneloven¹³

Der er ikke søgt om tilladelse efter jernbaneloven.

---

⁸ Lovbekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 af museumsloven.

⁹ Lovbekendtgørelse nr. 690 af 26. maj 2023 om skove.

¹⁰ Lovbekendtgørelse nr. 1217 af 25. november 2019 om vandløb.

¹¹ Lovbekendtgørelse 421 af 25. april 2023 om offentlige veje m.v.

Lovbekendtgørelse nr. 422 af 25. april 2023 om private fællesveje.

¹² Lovbekendtgørelse nr. 282 af 27. marts 2017 om forurennet jord.

¹³ Lov nr. 686 af 27. maj 2015 - Jernbanelov

2. Vilkår

Vilkårene i denne tilladelse er bindende for indvinder og eventuelle ejere af de matrikler, der er givet tilladelse til at indvinde på. Region Nordjylland skal underrettes hvis der sker lodsejer- eller indvinderskifte.

2.1 Vilkår efter råstofloven

Før indvindingen begynder

1. Først når Region Nordjylland har givet en igangsætningstilladelse, må arbejdet med at afrømme overjord og indvinde råstoffer begynde. Igangsætningstilladelsen kan tidligst gives, når klagefristen er udløbet og en eventuel klage er behandlet af klagemyndigheden.

Inden igangsætningstilladelsen kan gives, skal vilkår 2-5 være opfyldte.

2. Der skal foreligge en tilladelse til vejadgang fra Hjørring Kommune.
3. Indvinder skal udarbejde en grave- og efterbehandlingsplan, så den opfylder vilkårene i tilladelsen og tilgodeser landskabelige interesser. Grave- og efterbehandlingsplanen skal godkendes af Region Nordjylland.

Hvis forholdene kræver det, kan Region Nordjylland senere i indvindingsforløbet stille krav om, at indvinder skal udarbejde en revideret grave- og efterbehandlingsplan, som skal godkendes af Region Nordjylland.

Graveplanen skal som minimum indeholde følgende oplysninger på et kortbilag:

- a. Gravegrænse og efterbehandlingsgrænse (jf. afsnit 5.7.5)

Efterbehandlingsplanen skal som minimum indeholde følgende oplysninger på et kortbilag:

- a. Forventede terrænkoter (DVR90) efter afsluttet efterbehandling
- b. Oplysning om arealanvendelse

4. Region Nordjylland skal have en garanti fra pengeinstitut eller kautionsforsikring. Garantien størrelse bliver beregnet af Region Nordjylland i forbindelse med godkendelse af grave- og efterbehandlingsplanen. Garantien frigives først, når efterbehandlingen er gennemført og godkendt af Region Nordjylland.

Region Nordjylland kan til enhver tid ændre garantiens størrelse, hvis forudsætningerne for beregningerne ændres. Det kan fx være tilfældet, hvis indvindingen sker på en måde, så efterbehandlingen vil koste mere end først antaget.

5. Indvinder skal senest 4 uger før afrømning af muld underrette Vendsyssel Historiske Museum, medmindre andet er aftalt med museet.

Kontaktoplysninger på [museet](#) er:

- Vendsyssel Historiske Museum, Museumsgade 3, 9800 Hjørring, tlf. 96 24 10 50, e-mail: vhm@vhm.dk

2.1.1 Omfanget af retten til at indvinde

6. Området, hvor indvindingen mv. må ske, er på 0,2 ha. og fremgår af bilag A og B.
7. Tilladelsen gælder kun indvinding af 250 m³ tørv / sphagnum pr. år over en 10-årig periode.
8. Der må ikke graves dybere end 0,5 m under grundvandsspejlet, svarende til ca. kote 13-14 (DVR90). Det oprindelige terræn ligger i kote 15-16 (DVR90). Grundvandsspejlet ligger ca. 1 m under terræn.
9. Region Nordjylland kan på et hvilket som helst tidspunkt stille krav om, at grundvandsspejlets beliggenhed skal måles. Målingen skal foregå i marts eller april måned.
10. Der må ikke uden tilladelse inddrages større arealer til at indvinde på, end det areal som er lagt til grund for beregning af garantien.

2.1.2 Afstandskrav m.v.

11. Der må ikke rømmes muld og overjord af eller graves tættere på:
  - a. Naboskel end 2 meter

Skelgennemgravning

12. Hvis der på et senere tidspunkt skal graves på de tilgrænsende ejendomme, kan Region Nordjylland på et hvilket som helst tidspunkt – både under og efter gravningen – forlange, at området omkring skellet gennemgraves og efterbehandles, så der ikke står en vold tilbage.

2.1.3 Driftstider

13. De tilladte driftstider fremgår af tabel 1.

Driftstider	Mandag - fredag
Gravemaskiner, transportanlæg og oparbejdningsanlæg mv.	Kl. 12.00 – 16.00
Udlevering af læsning, herunder kørsel indenfor råstofgravens område	Kl. 12.00 – 16.00

Tabel 1 – Tilladte driftstider

Der må ikke arbejdes i råstofgraven udenfor den tilladte driftstid, og der må ikke være drift i råstofgraven på helligdage.

14. En udvidelse af driftstiden kan aftales med Region Nordjylland. En udvidelse er kun mulig i kortere perioder og kun i tilfælde af, at der findes specielle årsager hertil. Ansøgning om udvidelse af de normale driftstider skal være Region Nordjylland i hænde senest 14 dage før afvigelsen forventes at være nødvendig.
15. Uden for driftstid skal adgangsvejen til råstofgraven være aflåst/afspærret med hegn, bom, kæde eller lignende.

2.1.4 Efterbehandling

Naturformål

16. Området, hvor indvindingen har fundet sted, skal efterbehandles til natur, herunder vådområde.
17. Kanterne skal etableres så hældningen ikke er stejler end 1:3
18. Der må ikke udsættes ænder, fisk eller krebs i vådområdet.
19. Der må ikke anvendes gødning og pesticider på det efterbehandlede areal.

Generelle vilkår vedr. efterbehandlingsplan

20. Grave- og efterbehandlingsplanen skal følges af indvinder og ejer(e), indtil Region Nordjylland eventuelt har godkendt en revideret plan.
21. En eventuel ny indvinder skal komme med forslag til grave- og efterbehandlingsplan, som Region Nordjylland skal godkende.
22. Region Nordjylland kan til enhver tid kræve en ajourført plan forelagt til godkendelse, hvis indvinding og/eller efterbehandlingen ønskes ændret i forhold til den plan, der allerede er godkendt. Region Nordjylland kan kræve, at der skal foretages et nivellement og en opmåling, hvis grave- og efterbehandlingsplanen skal revideres.
23. Såvel lodsejer/grundejer som indvinder, har pligt til at rette sig efter de henvisninger, som Region Nordjylland måtte give for at udføre alle de arbejder, planen handler om.

Generelle vilkår vedr. efterbehandlingen

24. Efterbehandlingen skal begynde så tidligt som muligt og være færdig 12 mdr. efter endt indvinding og senest d. 14. maj 2034.
25. Pligten til at afslutte efterbehandlingen indtræder, hvis indvindingen har ligget stille i et år, og omgående hvis tilladelsen bliver kaldt tilbage, medmindre du/I har en særlig aftale med Region Nordjylland om en længere frist.

2.1.5 Forebyggelse mod jord- og grundvandsforurening

26. Hvis der sker uheld, hvor der spildes olie eller brændstof, skal der gøres en omgående afværgeindsats ved kontakt til Beredskabsstyrelsen og orientering til Region Nordjylland.

Opbevaring og håndtering af brændstof m.v.

27. Der må ikke opbevares tanke, beholdere m.v. til opbevaring af olieprodukter, motorbrændstof og lignende i råstofgraven.
28. Al tankning af maskiner skal foregå udenfor råstofgraven.

Kørende og stationært materiel

29. Alt stationært og kørende materiel skal regelmæssigt inspiceres for olie- og kemikaliespild, og eventuelle utætheder skal øjeblikkeligt afhjælpes og repareres.
30. Hvis der ønskes opstilling af andet materiel end det ansøgte: rendegraver og traktor med jordsluf, skal der fremsendes oplysninger herom til Region Nordjylland, der i givet fald vil fastsætte de nødvendige supplerende vilkår.

Kemikalier

31. Der må ikke benyttes eller oplagres kemikalier eller lignende stoffer i råstofgraven.

2.1.6 Affald

32. Råstofgraven må ikke bruges til at opbevare fyld, affald eller andet der ikke stammer fra graven. Der skal træffes foranstaltning til hindring af ukontrolleret aflæsning af affald og jordfyld.

Ejer og indvinder har ansvaret for, at der ikke – hverken midlertidigt eller varigt – henlægges affald af nogen slags, samt for at eventuelt henkastet affald straks fjernes.

2.1.7 Støj og vibrationer

33. Råstofgravens eksterne støjniveau må ikke overstige grænseværdierne, som det fremgår af tabel 2.

Tidsrum	Mandag – fredag kl. 07.00–18.00 Lørdag kl. 07.00–14.00	Mandag – fredag kl. 18.00–22.00 Lørdag kl. 14.00–22.00 Søn- og helligdage kl. 07.00–22.00	Alle dage kl. 22.00–07.00	Maksimalværdi Kl. 22:00-07:00 Angivet som dB(A) med tids- vægtning fast
Områdetype:				
Enkeltboliger i det åbne land (sidestilles med områdetype 3)	55	45	40	55

Tabel 2 – Grænseværdier for støj målt efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledninger nummer 6/1984 eller beregnet efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens vejledning nummer 5/1993 og angivet som det ækvivalente, korrigerede lydniveau i dB (A).

De anførte grænseværdier i de tre første kolonner, skal overholdes indenfor følgende referencetidsrum:

- For dagperioden på hverdage mandag til fredag samt søn- og helligdage kl. 07.00–18.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 8 timer.
- I dagperioden på lørdage kl. 07.00–14.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 7 timer. I perioden fra kl. 14.00-18.00 på lørdage skal grænseværdierne overholdes indenfor det mest støjbelastede tidsrum på 4 timer.¹⁴
- For aftenperioden alle ugens dage kl. 18.00-22.00 skal grænseværdierne overholdes indenfor den mest støjbelastede time.
- For natperioden kl. 22.00-07.00 alle ugens dage skal grænseværdierne overholdes indenfor den mest støjbelastede halve time.

34. Ved boliger for ejeren eller indvinderen af råstofgrave må støjen dog overstige grænseværdierne.

35. Hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet skal indvinder dokumentere, at grænseværdierne for støj er overholdt. Hvis støjgrænserne er overholdt, kan dokumentationen højst kræves gentaget 1 gang om året, medmindre forholdene i råstofgraven er ændrede.

36. Dokumentationen skal ske ved måling eller beregning efter Miljøstyrelsens gældende vejledninger pt. nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af støj fra virksomheder. Dokumentationen

¹⁴ Fastsat efter "Orientering fra Miljøstyrelsens Referencelaboratorium for støjmålinger", nr. 10, november 1989.

skal udføres af et firma som er akkrediteret af DANAK eller godkendt af Miljøstyrelsen til at udføre "Miljømåling – ekstern støj".

37. Støjmålinger eller støjberegninger skal udføres og gennemføres under forhold, hvor råstofgraven er i fuld drift, medmindre andet er aftalt med Region Nordjylland.
38. Den for et område gældende støjgrænse anses for overholdt, hvis de målte eller beregnede værdier – fratrukket den udvidede usikkerhed – er mindre end eller lig med støjgrænseværdien. Den udvidede usikkerhed fastsættes, jf. Miljøstyrelsens støjvejledninger.
39. Indvinderen afholder alle udgifter til støjmålinger og –beregninger.

Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer

40. Driften af virksomheden må ikke medføre, at den målte værdi af råstofgravens bidrag til støjen, målt indendørs i de berørte bygninger, overstiger grænseværdierne, som fremgår af Tabel 3.

Anvendelse	A-vægtet Lydtrykniveau (10-160 Hz), dB	G-vægtet Infralydniveau dB
Beboelsesrum, herunder børneinstitutioner og lignende		
Aften/nat (kl. 18.00-07.00)	20	85
Dag (kl. 07.00-18.00)	25	85
Kontorer, undervisningslokaler og andre lignende støjfølsomme rum	30	85
Øvrige rum i virksomheder	35	90

Tabel 3 – Grænseværdier for lavfrekvent støj og infralyd (dB re 20 Pa).

Grænseværdierne gælder for ækvivalentniveauet over et måletidsrum på 10 minutter, hvor støjen er kraftigst. I tilfælde hvor støjen er impulsagtig reduceres de anførte grænser med 5 dB.

41. Driften af råstofgraven må ikke medføre, at der udsendes vibrationer, som overstiger grænseværdierne, jf. Tabel 4, målt som accelerationsniveau indendørs i de berørte bygninger.

Anvendelse	Vægtet accelerationsniveau Law i dB
Boliger i det åbne land (hele døgnet)	75
Børneinstitutioner og lignende	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	80
Kontorer, undervisningslokaler og lignende	80
Erhvervsbebyggelse	85

Tabel 4 – Grænseværdier for vibrationer, dB re 10^{-6} m/s². Grænseværdierne gælder for det maksimale KB-vægtede accelerationsniveau med tidsvægtning S.

Note: For kontorer og tilsvarende lokaler, hvor der foregår følsomme aktiviteter i virksomheder, gælder grænseværdien Law = 80 dB.

42. På forlangende fra Region Nordjylland skal indvinder dokumentere at grænseværdierne, jf. tabel 3 og 4, er overholdt. Dokumentation sker ved fremsendelse af skriftlig rapport over målinger og beregninger til Region Nordjylland.

Hvis målinger viser, at den lavfrekvente støj, infralyd eller vibrationer er for store, skal de dæmpes ned. Derefter skal der laves nye målinger, som dokumenterer, at grænseværdierne nu kan overholdes. Der kan maksimalt kræves én måling af hver type pr. kilde pr. år.

43. Måling, rapportering og anden dokumentation skal ske i overensstemmelse med de til enhver tid gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen på det aktuelle område. Målinger eller beregninger skal udføres af et firma, der er akkrediteret til at udføre "Miljømåling – ekstern støj".

Virksomheden afholder selv alle udgifter i forbindelse med dokumentation af de aktuelle vilkår.

44. Grænseværdierne for lavfrekvent støj og infralyd, jf. tabel 3 anses for overholdt, når et konkret måleresultat, uden tillæg eller fradrag for målingens ubestemthed, er lig med eller under den pågældende grænse.

Grænseværdierne for vibrationer, jf. tabel 4, anses for overholdt, når et konkret måleresultat ikke overskrider den pågældende grænse.

2.1.8 Støv

45. Virksomheden må ikke give anledning til støvgener udenfor virksomhedens område, som efter tilsynsmyndighedens opfattelse er væsentlige for omgivelserne.
46. Hvis der bliver konstateret støvgener, der opstår pga. råstofgravens drift, skal der træffes foranstaltninger, der nedbringer generne, såsom vanding af gravefronter, lagerbunker, interne veje mv. samt renholdelse af interne veje.
47. Hvis tilsynsmyndigheden vurderer, at råstofindvindingen giver anledning til væsentlige støvgener i omgivelserne, kan myndigheden forlange, at der foretages støvmålinger. Målinger skal foretages efter nærmere aftale med Region Nordjylland.

2.2 Vilkår efter naturbeskyttelsesloven

Hjørring Kommune meddelte d. 18. marts 2024 afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 3 til at indvinde tørv på det ansøgte areal. Afgørelsen er meddelt på en række vilkår og fremgår af bilag E. Hjørring Kommune er tilsynsførende.

3. Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Tilladelsen til at indvinde råstoffer vil blive offentliggjort på Region Nordjyllands hjemmeside www.rn.dk/råstoffer. Det fremgår af hjemmesiden, hvilken dato afgørelsen er offentliggjort.

I denne tilladelse er der truffet afgørelse efter råstofloven.

3.1 Klagevejledning

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse efter råstofloven, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder via borger.dk eller virk.dk. Du logger på klageportalen med MitID. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Region Nordjylland via klageportalen. Når du klager skal du betale et gebyr på 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

I klageportalen sendes din klage automatisk først til Region Nordjylland. Hvis regionen fastholder afgørelsen, sender regionen klagen videre til behandling i nævnet via klageportalen. Du får besked om videresendelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget.](#)

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er:

- Adressaten for afgørelsen
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser
- Enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

En rettidig klage har opsættende virkning for tilladelsen, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet. Tilladelsen må derfor ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet og det er meddelt til virksomheden, at der ikke er klaget over afgørelsen.

Hvis en afgørelse ønskes behandlet ved domstolene skal der anlægges sag inden 6 mdr. fra det tidspunkt, hvor afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes søgsmålsfristen dog altid fra bekendtgørelsen.

3.1.1 Klage over afgørelser fra andre myndigheder

Hvis der er meddelt afgørelser fra andre myndigheder i forbindelse med denne tilladelse til råstofindvinding, kan der også klages over disse afgørelser. Det kan f.eks. være afgørelser efter miljøbeskyttelsesloven, vandforsyningsloven eller skovloven. For klagevejledning og klagefrist henvises direkte til de konkrete afgørelser, der er vedlagt som bilag E til denne tilladelse.

3.2 Underretning

Kopi af afgørelsen er d. 14. maj 2024 sendt til:

- Hjørring Kommune, gitte.johansen@hjoerring.dk og karin.krogstrup@hjoerring.dk
- Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
- Miljøstyrelsen Nordjylland, njl@mst.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, cfk@slks.dk
- Vendsyssel Historisk Museum, vhm@vhm.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- DN Hjørring, hjoerring@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- DOF Hjørring, hjoerring@dof.dk
- Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk
- Forbrugerrådet, fbr@fbr.dk
- Nord Energi Fibernet A/S og Mosbjerg Vandværk a.m.b.a, lba@nordenergi.dk
- Telia Danmark, kf@telia.dk
- TDC Net A/S, zzzautoplan@tdc.dk
- Verdo Teknik A/S, ledningsinfo-gadelys@verdo.dk
- Elinord A/S, andu@forsyningen.dk
- Hjørring Kommune, rasmus.rask@hjoerring.dk
- Hjørring Vandselskab A/S, ler@hjevand.dk
- Globalconnect A/S, ledningsoplysninger@nianet.dk

4. Grundlag for tilladelsen

4.1 Ansøgningens indhold

Region Nordjylland modtog d. 13. november 2023 en ansøgning om tilladelse til råstofindvinding af tørv / sphagnum på matrikelnummer 10k Måstrup By, Mosbjerg, Måstrupmosevej 162, Sindal..

Ansøgningen omfatter følgende:

- Ansøgningskema dateret 13. november 2023
- Matrikelnummer 10k Måstrup By, Mosbjerg
- Det ansøgte graveareal udgør 0,2 hektar, se bilag A og B
- Der forventes en årlig indvinding på 10 m³ tørv / sphagnum
- Der ansøges om indvinding over / under grundvandsspejlet
- Der er ansøgt indvinding ned til kote 13-14 meter (DVR90)
- Der ansøges om tilladelse til gravning indtil 2034
- Arealet efterbehandles til naturformål
- Der er søgt om at anvende en rendegraver og en traktor med jordsluf.
- Der opstilles ikke brændstoftanke eller mobileanlæg i råstofgraven.
- Der er et forventet årligt dieselforbrug på ca. 200 l.
- Driftstid: hverdage kl. 12 – 16.

Der er vedlagt ansøgningen følgende bilag:

- Dokumentation for ansøgers ret til at indvinde på den ansøgte ejendom (samtykkeerklæring)
- Oversigtskort
- Ansøgningskema

4.2 Høring vedr. ansøgning

4.2.1 Myndigheder, forsyningselskaber og landsdækkende foreninger

Der er foretaget høring på baggrund af ansøgningsmaterialet ved andre myndigheder og forsyningselskaber samt landsdækkende foreninger.

Der er indkommet følgende skriftlige indlæg:

Hjørring Kommune

Hjørring Kommune har intentioner om at give dispensation fra NBL §3 til ansøgte råstofindvinding på matrikel nr. 10k, Måstrup By, Mosbjerg. Måstrup Mose-området var tidligere præget af intensiv tørvegravning, men efter tørvegravningens ophør og pga. dræning er mosen nu under kraftig tilgroning med blåtop, birk, pil mm.

Hjørring Kommune har i området før givet ansøger dispensationer til lignende sphagnum-afgravninger, som har fremmet en mosaik af plantesamfund, idet derefter endt gravning har indfundet sig arter af tørvemosser samt andre plante- og dyrearter tilknyttet naturtypen fattigkær. Det er kommunens opfattelse, at afgravning af tørv her og med ansøgers metode kan ses som naturpleje, der bryder træer og blåtops dominans og sikrer genudvikling af fattigkær.

Denne ansøgning drejer sig om et mindre areal, øst for hvor der i 2014 blev givet dispensation til indvinding, og indvindingen vurderes at øge områdets biodiversitet, hvis vilkårene i den påtænkte dispensation fra Naturbeskyttelseslovens §3 følges.

Det bemærkes at der i ansøgningen ikke er angivet en adgangsvej. Hjørring Kommune antager, at der køres mod nord ad den private fællesvej, og at der køres ud på offentlig vej ved Mosevej/Europavej. Da der er tale om en privat fællesvej kræver det ikke tilladelse efter Vejloven fra Kommunen.

Hjørring Kommune indsendte også supplerende oplysninger omkring arter i og omkring Måstrup Mose. Der er bl.a. observeret brunflagermus ved Tuenvej i 2009 (ca. 2,8 km øst for råstofgraven). Hjørring Kommune har også observeret spidssnudet frø i Måstrup Mose og bemærker at råstofindvindingen forventes at forbedre vilkårene for spidssnudet frø i Måstrup Mose.

Regionens bemærkninger:

Regionen har inddraget de supplerende oplysninger i sagen. Der er foretaget en vurdering ift. brunflagermus, spidssnudet frø og øvrige bilag IV-arter. Se afsnit 5.5.

Ift. adgangsvej er det korrekt, at den private fællesvej (Måstrupmosevej) mod nord anvendes.

4.2.2 Sagsparter

Region Nordjylland har vurderet, at der ikke er berørte naboer eller andre relevante sagsparter i sagen.

4.3 Høring vedr. udkast til tilladelse

Udkast til tilladelse er d. 9. april 2024 sendt i høring ved andre myndigheder, landsdækkende foreninger og lednings- og forsyningsselskaber.

- Hjørring Kommune, gitte.johansen@hjoerring.dk og karin.krogstrup@hjoerring.dk
- Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
- Miljøstyrelsen Nordjylland, njl@mst.dk
- Slots- og Kulturstyrelsen, cfk@slks.dk
- Vendsyssel Historisk Museum, vhm@vhm.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- DN Hjørring, hjoerring@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- DOF Hjørring, hjoerring@dof.dk
- Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk
- Forbrugerrådet, fbr@fbr.dk
- Nord Energi Fibernet A/S og Mosbjerg Vandværk a.m.b.a, lba@nordenergi.dk
- Telia Danmark, kf@telia.dk
- TDC Net A/S, zzzautoplan@tdc.dk
- Verdo Teknik A/S, ledningsinfo-gadelys@verdo.dk
- Elinord A/S, andu@forsyningen.dk
- Hjørring Kommune, rasmus.rask@hjoerring.dk
- Hjørring Vandselskab A/S, ler@hjevand.dk
- Globalconnect A/S, ledningsoplysninger@nianet.dk

4.3.1 Hjørring Kommune

Udkast til tilladelse er d. 9. april 2024 sendt i høring hos Hjørring Kommune i henhold til råstoflovens § 10a om fastsættelse af vilkår for efterbehandling. Hjørring Kommune har sendt følgende bemærkninger til udkastet:

Hjørring Kommune havde ingen bemærkninger

4.3.1 Sagsparter

Udkast til tilladelse er d. 9. april 2024 sendt i høring

Der er ikke indkommet hørings svar

4.3.2 Ansøger

Udkast til tilladelse er d. 9. april 2024 sendt i høring ved ansøger i henhold til forvaltningslovens §19.

Ansøger havde ingen bemærkninger.

5. Regionens behandling af sagen

5.1 Råstofplanen

Det ansøgte areal ligger i Måstrup Mose ca. 4,5 km øst for Bindslev og ca. 3 km nord for Mosbjerg. Det ansøgte areal ligger i graveområde Måstrup Mose i Råstofplan 2020 for Region Nordjylland. Graveområdet er udlagt til indvinding af sphagnum / tørv. Råstofferne indenfor området skal udnyttes og oparbejdes optimalt i overensstemmelse med deres kvalitet.

5.1.1 Ressourcens omfang og kvalitet

Regionen vurderer, at den sidste mængde tilgængeligt sphagnum / tørv på matriklen bliver indvundet i løbet af indvindingsperioden for tilladelsen. Der vil stadig være sphagnum / tørvejord på matriklen efter indvindingen, men det vil stå under en halv meter vand og vil ikke være tilgængeligt til indvinding.

Tørvejorden bliver solgt som jordforbedring til surbundsbede. Et alternativ til indvinding af sphagnum er kompostering af have- og husholdningsaffald. Disse komposteringsprodukter har dog svært ved at leve op til gartneribranchens kvalitetskrav.

5.2 Miljøvurderingsloven¹⁵

Projektet er opført på miljøvurderingslovens bilag 2 pkt. 2a 'Råstofindvinding fra åbne brud samt tørvegravning', jf. lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

Region Nordjylland har derfor udført en screening, der skal tilvejebringe nødvendig viden til afgørelse om, hvorvidt indvindingen kan have væsentlig virkning på miljøet og er omfattet af krav om miljøvurdering.

På baggrund af screeningen har Region Nordjylland vurderet, at projektet hverken på baggrund af karakter, placering eller kendetegn ved påvirkningen vil påvirke miljøet væsentligt. Region Nordjylland har den dato truffet afgørelse om, at der ikke skal laves miljøvurdering for projektet. Afgørelsen er truffet efter miljøvurderingslovens § 21. Afgørelsen kan ses på regionens hjemmeside www.rn.dk/rastoffer.

På baggrund af screeningen vurderer Region Nordjylland, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke miljøet væsentligt. I vurderingen er der lagt vægt på:

- Projektet er en videreførelse af eksisterende tørveindvinding på matriklen.
- Projektets størrelse og karakter, som er af relativt beskedent omfang.
- Det ansøgte projekt ikke vurderes at udgøre en risiko for forurening af grundvand og overfladevand, eller er til hinder for at opsatte miljømål herfor opnås.
- Projektet vurderes ikke at give anledning til væsentlige påvirkninger af hverken beskyttet natur, Natura 2000-områder eller bilag IV-arter.
- Projektarealet efterbehandles til natur, herunder sø / åben vandflade.

Samlet set vurderes det, at projektet hverken på baggrund af placering eller karakter vil give anledning til væsentlige påvirkninger af miljøet.

---

¹⁵ Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

5.3 Kommuneplan og lokalplan

Området er omfattet af Region Nordjyllands Råstofplan 2020. Området er også omfattet af Hjørring Kommunes Kommuneplan 2021. I kommuneplanen er der angivet følgende retningslinjer for området:

- **12.2 Områder, hvor skovrejsning er uønsket**
I områder, hvor skovrejsning er uønsket jf. kortet, må der ikke plantes ny skov. For at sikre forsat høj effektivitet af nye store vindmøller er etablering af skov i et område indenfor en afstand på 500 m til møllerne uønsket.
- **14.4 Økologisk forbindelser**
I de økologiske og de potentielle økologiske forbindelser jf. kortet må der ikke ske byudvikling eller anlæg af veje og andre tekniske anlæg, der kan danne barrierer for spredningen af dyr og planter. Ved etableringen af nye anlæg med barrierevirkning, skal virkningen reduceres mest muligt ved hjælp af faunapassager eller projektilpasninger. Råstofgrave skal reetableres som natur. Det skal sikres, at arealanvendelsen og tilstanden forbedrer levesteder og spredningsmuligheder for dyr og planter i de økologiske forbindelser, og at tilstanden dermed lever op til kvalitetsmålene for de økologiske forbindelser.
- **16.1 Bevaringsværdige landskaber**
De bevaringsværdige landskaber jf. kortet skal friholdes for byggeri, tekniske anlæg og andre anlæg, der støjer og/eller slører og forstyrrer landskabet.
- **16.2 Større sammenhængende landskaber**
De større sammenhængende landskaber jf. kortet skal så vidt muligt friholdes for byudvikling og tekniske anlæg, eksempelvis master, møller, større veje m.v., der kan skæmme landskabet. Øvrigt byggeri og anlæg, herunder erhvervs-mæssigt nødvendigt byggeri for landbrug, skovbrug og fiskeri, skal placeres og udformes under særlig hensyntagen til landskabets skala og karaktertræk. Dette gælder også for skovrejsning. Terrænregulering, som råstofgravning og jordvolde, der ændrer den landskabelige karakteristik, må ikke finde sted.

Region Nordjylland vurderer, at råstofindvindingen ikke er i strid med Hjørring Kommunes kommuneplan 2021. Dette begrundes bl.a. med at der ikke byggeri, vejanlæg eller tekniske anlæg forbundet med råstofindvindingen. Der bliver heller ikke plantet træer i forbindelse med projektet.

Råstofgraven efterbehandles til natur, herunder sø / åben vandflade. Regionen vurderer, at efterbehandlingen passer godt ind i landskabet, da området er præget af flere mindre lavvandede søer, som er opstået i forbindelse med tidligere tørvegravninger.

Der er ingen lokalplan for området.

5.4 Grundvand og overfladevand

Råstofgraven ligger ikke i et område med drikkevandsinteresser, hverken almindelige (OD) eller særlige (OSD). Nærmeste OD-område ligger ca. 1,7 km syd for råstofgraven, mens det nærmeste OSD-område ligger ca. 2,8 km sydøst for råstofgraven. Nærmeste vandindvindingsopland ligger ca. 3,5 km syd for råstofgraven og er til Mosbjerg Vandværk. Den nærmeste private drikkevandsboring (DGU.nr. 6.295) ligger ca. 1 km nord for råstofgraven.

Grundvandsspejlet er ifølge Nordjyllands Amts kortlægning (2004) ca. i kote 18-19 m DVR90 og strømmer i nordvestlig retning. Ifølge en anden grundvandskortlægning fra Bagterp-Hjørring ligger grundvandsspejlet ca. i kote 15-16m DVR90 og strømmer mod nord. Terrænet ligger ca. i kote 15 m DVR90.

Regionen har i forbindelse med ansøgningen besigtiget råstofgraven og vurderer på baggrund af vandspejlet i det eksisterende vådområde, at grundvandsspejlet ligger ca. 1 m under terræn. Råstofindvindingen er en forsættelse af tidligere råstofindvinding. Der indvindes tørv / sphagnum ned til ca. 0,5 m under grundvandspejlet, hvor der etableres et lavvandede område med åbent vandspejl.

Råstofgraven ligger i Måstrup Mose og er omgivet af og i sig selv omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, som mose. Der ligger også flere beskyttede søer i Måstrup Mose, som er opstået i forbindelse med tidligere tørvindvindinger. Der er tale om en eksisterende råstofgrav, hvor der bliver indvundet tørv / sphagnum. Det er kun arealerne med allerede blotlagt tørvejord som indvindes. Nærmeste beskyttede vandløb ligger ca. 60 m sydøst for råstofgraven. Vandløbet har kontakt til Moseåen, som ligger ca. 740 m syd for råstofgraven.

Der er udledes ikke spildevand og der anvendes heller ikke gødning eller andre miljøfremmede stoffer i forbindelse med projektet.

Region Nordjylland vurderer, at råstofindvindingen ikke påvirker grundvand eller overfladevandsforekomster. Dette begrundes bl.a. med at indvindingsmængden er relativt beskeden med op til 250 m³ tørv / sphagnum om året. Indvindingen foregår forholdsvis langsomt, hvorfor det vurderes, at grundvandsstanden i området ikke bliver påvirket. Råstofindvindingen er en forsættelse af tidligere indvinding, hvorfor påvirkningerne er velkendte.

Vandområdeplaner 2021-2027

Råstofgraven ligger over en dyb grundvandsforekomst med ID.nr. dkmj_479_ks. Grundvandsforekomsten har et areal på 100,08 km² og er i både god kvantitativ og god kemisk tilstand. Nærmeste målsatte sø er Råbjerg Sø, som ligger ca. 10 km nord for råstofgraven. Råbjerg Sø er målsat til god økologisk og kemisk tilstand. Tilstanden af søen er ukendt, både økologisk og kemisk. Nærmeste målsatte vandløb er Uggerby Å, som ligger ca. 2,5 km syd for råstofgraven. Den samlede økologisk tilstand for Uggerby Å er moderat, mens den kemiske tilstand er ukendt. Uggerby Å afvander til det Nordlige Kattegat, Skagerrak, som er i god økologisk tilstand, men i ikke-god kemisk tilstand.

Region Nordjylland vurderer, at råstofindvindingen ikke påvirker målsatte grundvandsforekomster, eller målsatte søer, vandløb og kystvande. Dette begrundes bl.a. med at der ikke anvendes gødning eller miljøfremmede stoffer, ligesom der heller ikke udledes spildevand i forbindelse med indvindingen, samt at råstofgraven efterbehandles til natur. Råstofindvindingen har heller ikke direkte eller indirekte kontakt til målsatte søer, vandløb eller kystvande gennem f.eks. grøfter eller andre vandløb. Der er heller ikke kontakt til den dybe grundvandsforekomst.

5.5 Natur og landskab

Beskyttet natur

Råstofgraven ligger i Måstrup Mose og er registreret som mose efter naturbeskyttelseslovens § 3. Råstoftilladelsen er en forlængelse af tidligere tilladelse, hvorfor arealet ligger med blotlagt tørvejord uden mosevegetation. Der har været råstofindvinding på matriklen i over 20 år. Råstofindvindingen er betinget af at Hjørring Kommunes dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Hjørring Kommune har d. 18. marts 2024 meddelt dispensation til at indvinde tørv på det ansøgte areal, som er registreret som beskyttet mose. Der er tale om en fornyelse af tidligere råstoftilladelse, hvorfor arealet ligger med bar tørvejord. Råstofgraven bliver efterbehandlet til natur. Dispensationen er meddelt med vilkår som fremgår af afsnit 2.2 og bilag E.

Ifølge Råstofplan 2020 er det en forudsætning at råstofindvinding i Måstrup Mose sker som naturgenopretning. Måstrup Mose har tidligere været præget af intensiv tørvegravning og er i dag under kraftig tilgroning med blåtop, birk, mm. pga. dræning.

Råstofgraven bliver efterbehandlet til natur ved at grave ca. 0,5 m under grundvandsspejlet. Det efterbehandlede areal vil udgøre et lavvandet område, hvor sphagnum og andre moseplanter kan genetablere sig. Flere af de gamle tørvegrave i Måstrup Mose har i dag udviklet værdifulde plantesamfund.

Da hele indvindingsarealet bliver efterbehandlet således, at der etableres et lavvandet vådområde, har regionen vurderet at ikke må anvendes gødning og pesticider på arealet.

Det er Region Nordjyllands vurdering, at råstofindvindingen ikke påvirker tilstanden af de omkringliggende naturtyper. Dette begrundes bl.a. med at råstofindvindingen foregår relativt langsomt, hvorfor det vurderes, at vandstanden ikke bliver påvirket af tørveindvindingen.

Fredninger, fortidsminder og beskyttelseslinjer

Nærmeste beskyttede sten- og jorddige ligger ca. 1,4 km nord for råstofgraven. Nærmeste fredede område er Eskær Gods, som ligger ca. 2 km sydøst for råstofgraven. Nærmeste fredede fortidsminde ligger ca. 2,7 km sydøst for råstofgraven. Råstofgraven ligger ikke indenfor nogen beskyttelses- eller byggelinjer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 8 og §§ 15-19.

Region Nordjylland vurderer, at råstofindvindingen ikke påvirker fredede områder, fortidsminder, eller er i konflikt med beskyttelseslinjer.

Natura 2000

Nærmeste Natura 2000-område er Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose (H3), som ligger ca. 2,6 km øst for råstofgraven. Natura 2000-området omfatter også fuglebeskyttelsesområdet Råbjerg og Tolshave Mose (F6). Udpegningsgrundlaget fremgår af tabellen nedenfor.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 3		
Naturtyper:	Strandeng (1330)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Grårisklit (2170)
	Klitlavning (2190)	Enebærklit* (2250)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Højmose* (7110)
	Nedbrudt højmose (7120)	Hængesæk (7140)
	Tørvelavning (7150)	Rigkær (7230)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
Arter:	Hedepletvinge (1065)	

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 6		
Fugle:	Engsnarre (Y)	Plettet rørvagtel (Y)
	Trane (Y)	Tinksmed (Y)
	Mosehornugle (Y)	Natavn (Y)
	Hedelærke (Y)	Rødrygget tornskade (Y)

Figur 5.1: Udpegningsgrundlaget for H3 og F6

Den primære årsag til, at dette område er udpeget som Natura 2000-område, er beskyttelse af naturtyper knyttet til det store og vidt udbredte rimmer-dopper system. De forhøjede revler kaldes rimmer og tilhører især naturtypen tør hede, mens de fugtige lavninger imellem, dopperne, er naturtyperne våd hede og hængesæk. Området indeholder særligt store forekomster af naturtyperne tør og våd hede og tidvis våd eng, men har også store arealer med mosaik af klitnatur, primært klithede og grå/grøn klit. Området er vigtigt for

unglende trane, rødrygget tornskade og natravn og desuden kerneområde for dagsommerfuglen hedepletvinge.

Region Nordjylland vurderer, at råstofindvindingen ikke påvirker Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose (H3 og F6), herunder arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Dette begrundes bl.a. med at råstofgravens beskedne omfang, karakter og placering, samt at der er tale om en fornyelse af en tilladelse for en allerede eksisterende råstofgrav. Det indgår også i vurderingen, at grundvand og overflade heller ikke bliver påvirket af råstofindvindingen. Ligeledes vurderes det at råstofgraven ikke udgør et egnet levested for arter på udpegningsgrundlaget.

Bilag IV-arter

Ifølge de faglige rapporter udarbejdet af DMU og DCE nr. 520 og nr. 635 (Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, 2007 og Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV, 2023) kan der træffes odder, markfirben, spidssnudet frø, samt vand- og dværgflagermus i det 10 x 10 km kvadrat hvori projektet er beliggende.

Regionen har foretaget en afsøgning for registrerede bilag IV-arter på arter.dk og naturbasen d. 21. november 2023. Der er ikke registreret bilag IV-arter indenfor projektarealet, men følgende bilag IV-arter er registreret i Måstrup Mose: Spidssnudet frø, odder, vandflagermus og markfirben.

Spidssnudet frø er knyttet til vådområder, som f.eks. enge og moser med små lysåbne vandhuller. Der er flere spredte registreringer af spidssnudet frø i Måstrup Mose. Spidssnudet frø kan træffes omkring projektarealet, da arealet er beliggende midt inde i Måstrup Mose. Projektet er en fornyelse af den eksisterende tørveindvinding som allerede foregår på arealet. I forbindelse med den eksisterende tørveindvinding, er der efterbehandlet / etableret en lavvandet sø, som potentielt kan være et ynglevandhul for spidssnudet frø. Ifølge ansøgningen bliver der kun indvundet tørv i sensommeren og dermed udenfor spidssnudet frøs ynglesæson. Selve projektarealet vurderes ikke at være et rasteområde for spidssnudet frø. Dette begrundes med at arealet ligger med bar tørvejord, hvorfor der mangler skjule- og fourageringssteder med vegetation. Dertil er projektarealet omkredset af egnede raste- og fourageringsområder med mosevegetation og fugtige lavninger. På baggrund af ovenstående vurderer Region Nordjylland, at projektet ikke medfører væsentlige påvirkninger af spidssnudet frø. Dertil bliver arealet efterbehandlet til natur, herunder lavvandet sø.

Der er én registrering af odder i en af de gamle tørvesøer øst for projektarealet. Odder er typisk knyttet til fiskerige søer og vandløb, men kan også træffes i moser og andre vådområder. Især fiskerige søer i tilknytning til store røskovsområder er et yndet yngle- og rasteområde for odderen. Odder kan sandsynligvis træffes omkring projektarealet, men vil sandsynligvis ikke anvende selve projektarealet, da det ligger som bar tørvejord uden skjulesteder. Regionen vurderer, at projektet ikke medfører påvirkninger af odder. Dette begrundes bl.a. med at projektets størrelse og karakter. Aktiviteten er begrænset til en kortere periode i løbet af sensommeren, hvor der bliver gravet på et yderst afgrænset areal om eftermiddagen. Gravearbejdet er derfor af lav intensitet og medfører derfor ikke nogen væsentlige forstyrrelse af odder, eller af Måstrup Mose generelt. Ligeledes bliver der efterbehandlet til natur, herunder sø.

Vandflagermus er en af Danmarks mest almindelige arter af flagermus og er knyttet til åbne vandflader nær ældre løvskove, hvor der er træer med hulheder. Vandflagermus fouragerer over åbne vandflader, som vandløb og søer, mens den typisk raster i ældre løvtræer med hulheder og sprækker. Der er en enkelt registrering af vandflagermus i Måstrup Mose, hvor den er set, fouragerer over en af de gamle tørvesøer øst for projektet. Projektarealet består af tørvejord uden træer, hvorfor der ikke er egnede yngle- eller rasteområder for flagermus på arealet. Region Nordjylland vurderer, at projektet ikke påvirker vandflagermus, eller andre arter af flagermus. Dette begrundes med, at der ikke bliver fældet træer i forbindelse med projektet og der af der bliver efterbehandlet til natur, herunder sø.

Der er en registrering af markfirben fra 2010 på et hedeareal ca. 500 m nordøst for projektarealet. Markfirben er knyttet til tørre lysåbne områder med løst sand og spredt lav vegetation, som f.eks. heder og overdrev. Projektarealet er omgivet af mose, som er forholdsvis tæt lukket med træer og buske. Der mangler således de kerneelementer som kendetegner markfirbens habitat. Region Nordjylland vurderer, at projektet ikke påvirker markfirben da projektet er placeret i en tæt lukket mose og derfor ikke opfylder markfirbens krav til habitat. Projektarealet, eller de omkringliggende områder vurderes derfor ikke at være hverken yngle- eller rasteområde for markfirben.

Region Nordjylland vurderer, at projektet ikke påvirker de ovenstående arter, eller andre bilag IV arter. Dette begrundes bl.a. med at projektarealet består af bar tørvejord og ikke udgør et egnet yngle- eller rasteområde for bilag IV arter.

5.6 Miljømæssige forhold

5.6.1 Olietanke, mm

Indvinder har oplyst at der ikke bliver opbevaret olietanke i råstofgraven. Al tankning foregår udenfor råstofgraven. Der bliver heller ikke opbevaret tromler og andre beholdere med olie, spildolie m.v. indenfor råstofgraven.

Region Nordjylland har på den baggrund stillet vilkår om at der ikke må opbevares olietanke eller andre kemikaliebeholdere i råstofgraven. Al tankning sker udenfor råstofgraven. Indvinder skal sikre, at maskiner ikke drypper olie, mm.

5.6.2 Støj

Miljøstyrelsen er af den principielle opfattelse, at vilkår om støj fra grusgrave bør fastsættes med udgangspunkt i Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5/1984, "Ekstern støj fra virksomheder", områdetype 3 – "Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder".

Støjniveauet måles som det energiækvivalente, korrigerede, A-vægtede lydtrykniveau, Lr.

Region Nordjylland vurderer, at Miljøstyrelsens anbefalede støjgrænser næppe kan overholdes for alle bebyggelses vedkommende på alle tidspunkter i en råstofgravs driftsfase. Det kan derfor i et vist omfang være nødvendigt – i for eksempel anlæggelsesfasen, når indvinding foregår tæt på enkelte bebyggelser eller når efterbehandlingen foregår – at acceptere et højere støjniveau end de nævnte grænseværdier. Det vil dog kun være indenfor nærmere bestemte tidsrum – og der vil maksimalt kunne accepteres et støjniveau på 60 dB (A), som svarer til, hvad der normalt accepteres i erhvervs- og industriområder med forbud imod generende virksomheder.

De fastsatte støjvilkår fremgår af afsnit 2.1.7

Det vurderes, at disse støjgrænser kan overholdes.

5.6.3 Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer

Miljøstyrelsen anbefaler, at vilkår for lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer fastsættes på baggrund af Orientering fra Miljøstyrelsen Nr. 9/1997 "Lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø". Orienteringen er udarbejdet med det formål at stille det bedst mulige grundlag til rådighed for de myndigheder, som skal behandle miljøsager om lavfrekvent støj eller vibrationer, og for de laboratorier, som skal udføre de nødvendige målinger.

Vilkårene i tilladelsen er stillet på baggrund af anbefalingerne fra Miljøstyrelsen, og klager over gener vil ligeledes blive behandlet på baggrund af Miljøstyrelsens vejledning.

De fastsatte vilkår om lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer fremgår af afsnit 2.1.7.

5.6.4 Støv

Der er i Danmark ikke fastsat regler om, hvor meget en virksomhed må støve, og det er derfor råstofmyndighedens vurdering, hvornår der opstår støv i et omfang, så råstofindvinder skal iværksætte støvdæmpende

foranstaltninger. Region Nordjylland tager udgangspunkt i, at der skal iværksættes støvdæmpende foranstaltninger, når der bliver hvirvlet støv op, som kan være til gene for naboer.

Der kan opstå støvgener fra grusgrave/råstofindvinding, når materialebunker og veje tørrer ud, så støvpartikler kan hvirvles op af vind, ved håndtering af materialer og kørsel med entreprenørmaskiner, lastbiler m.v. Støvgener kan begrænses ved vanding af veje og materialebunker.

Fygning fra grusgrave/råstofindvinding udgør en særlig udfordring på samme måde som fygning fra landbrugsarealer. Volde af afrømmet muld vokser til med naturlig vegetation, og tilvoksede muldvolde kan reducere risiko og gener fra fygning. Ved at placere materialebunker øst-vest orienteret kan omfanget af fygning reduceres.

Vilkår vedr. støv fremgår af afsnit 2.1.8.

5.6.5 Trafik

Region Nordjylland vurderer, at der ikke vil være trafikale gener forbundet med råstofindvindingen. Dette begrundes med den relativt beskedne indvindingsmængde på op til 250 m³ om året.

5.7 Efterbehandling

Der efterbehandles til natur, herunder vådområde. Indvindingen foregår ved, at der graves således at der dannes et vådområde, hvorfor efterbehandlingen foregår samtidigt med indvindingen.

Der er bl.a. stillet vilkår til efterbehandlingen efter naturbeskyttelsesloven. Det er Region Nordjyllands vurdering, at efterbehandlingen passer ind i det omkringliggende landskab. Efterbehandlingen vurderes at fremme mosens plante- og dyreliv ved at der etableres et lavvandet vådområde, hvor moseplanter og tørvemos med tiden kan kolonisere. Ligeledes vil det lavvandede vådområde også kunne fungere som et levested for mossens padder og fugle.

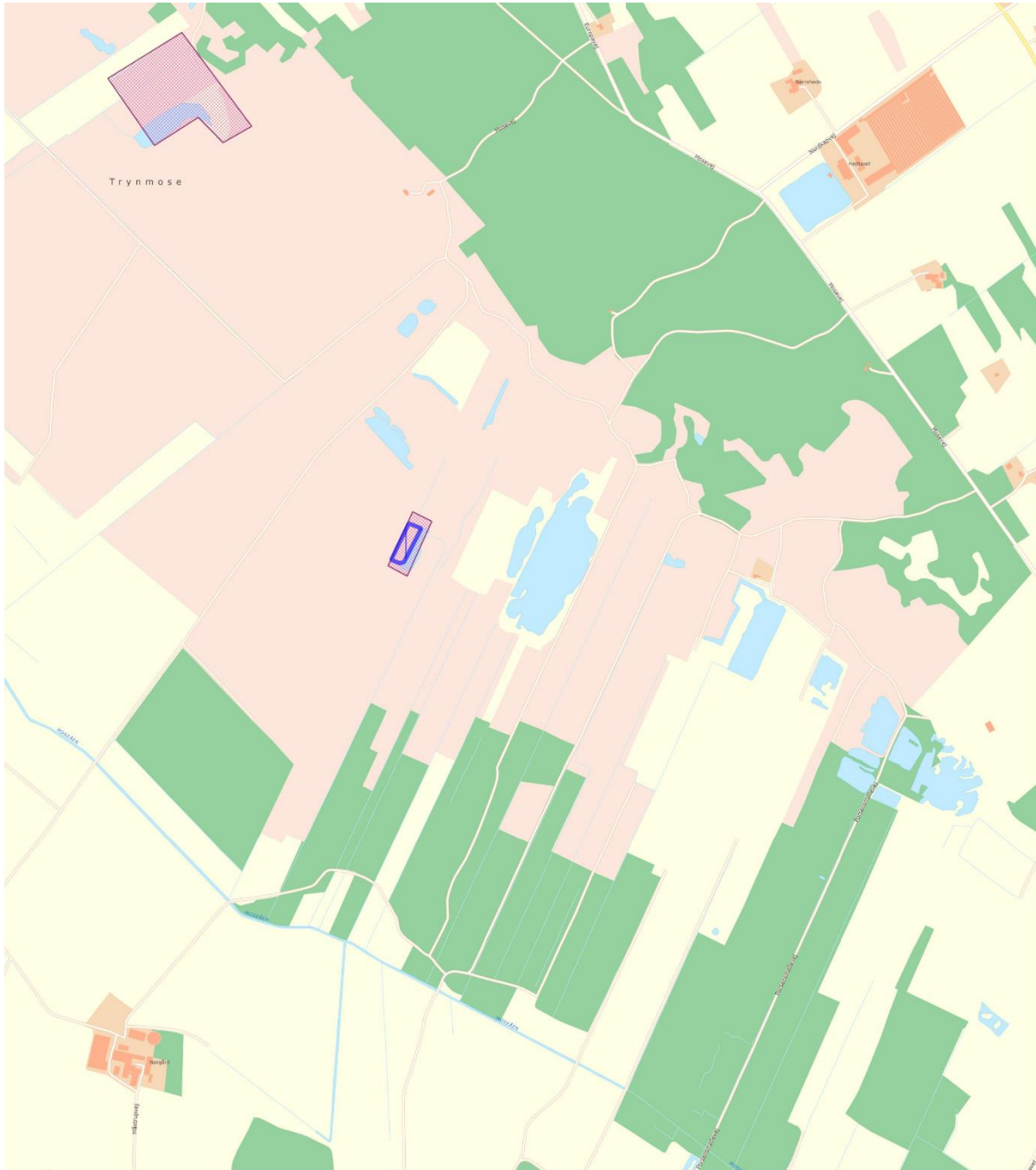
5.8 Afvejning efter råstoflovens § 3

Region Nordjylland har afvejet projektet i forhold til de forskellige hensyn listet i råstoflovens § 3. Herunder, at der på den ene side skal lægges vægt på råstofressourcens omfang og kvalitet, at ressourcens udnyttelse skal sikres og at der skal tages erhvervsmæssige hensyn. Og på den anden side, at der skal lægges vægt på miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser, beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser, naturbeskyttelse, landskabelige værdier, rekreative interesser, jord- og skovbrugsmæssige interesser m.v.

I denne sag er der lagt vægt på, at råstofindvindingen følger forudsætningen for graveområdet Måstrup Mose i Råstofplan 2020. Råstofindvindingen foretages dermed som naturgenopretning ved at etablere et lavvandet vådområde efterhånden som tørv afgraves. I Måstrup Mose ligger der flere søer og vådområder, som er opstået i forbindelse med tidligere tørveindvindinger. Flere steder er opstået mosaikker af mosevegetation, hvor arter af tørvemosser har indfundet sig. Det er derfor regionens vurdering at råstofindvindingen ikke er i strid med naturbeskyttelsesinteresser og at efterbehandlingen vil passe ind i landskabet. Ligeledes vurderes det, at råstofindvindingen ikke er i strid med øvrige miljø- eller vandforsyningsinteresser.

Det er Region Nordjyllands vurdering, at når projektet gennemføres i overensstemmelse med det ansøgte og de stillede vilkår, er der sket en afvejning af disse hensyn. Regionen har bl.a. lagt vægt på, at området er udlagt som graveområde i Råstofplan 2020.

BILAG A: OVERSIGTSKORT I MÅLFORHOLD 1:10.000

<p>Tegnforklaring</p> <p>Tilladt indvindingsareal på matr.nr. 10k Måstrup By, Mosbjerg</p> <p> Graveområder i Råstofplan 2020</p> <p> Areal for råstofindvinding</p>	<p>Jour.nr.: 2023-039703</p>	
	<p>Kort: Oversigt</p>	<p>Bilag: A</p>
	<p>Målforhold: 1:10.000</p>	
	<p>Udf. af: CSC / Region Nordjylland</p>	
	<p>Dato: 15-02-2024</p>	<p>Rev.:</p>
<p> REGION NORDJYLLAND - i gode hænder</p> <p style="text-align: right;">Matrikelkort, Kort10, FOT-ortofotos © Geodatastyrelsen, DDO © COWI.</p>		

BILAG B: LUFTFOTO I MÅLFORHOLD 1:2000

<p>Tegnforklaring</p> <p>Tilladt indvindingsareal på matr.nr. 10k Måstrup By, Mosbjerg</p> <p> Graveområder i Råstofplan 2020</p> <p> Areal for råstofindvinding</p>	<p>Jour.nr.: 2023-039703</p>	
	<p>Kort: Oversigt</p>	<p>Bilag: B</p>
	<p>Målforhold: 1:2.000</p>	
	<p>Udf. af: CSC / Region Nordjylland</p>	
	<p>Dato: 15-02-2024</p>	<p>Rev.:</p>
<p> REGION NORDJYLLAND - i gode hænder</p>		<p>Matrikelkort, Kort10, FOT-ortofotos © Geodatastyrelsen, DDO © COWI.</p>

BILAG C: UDKAST TIL DEKLARATION/SERVITUT VEDRØRENDE EFTERBEHANDLING

Kopi af deklaration som tinglyses på matrikelnummer 10k Måstrup By, Mosbjerg.

Deklaration om efterbehandling

I forbindelse med råstoftilladelse af d. 14. maj 2024 til indvinding af tørv / sphagnum på matrikelnummer 10k Måstrup By, Mosbjerg i Hjørring Kommune, pålægges herved følgende bestemmelser for efterbehandlingen i henhold til § 10, stk. 5 i lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer.

Formål:

Formålet med nærværende "Deklaration om efterbehandling" og den godkendte "Grave- og efterbehandlingsplan" er at sikre, at graveområdet efterbehandles til natur med sammenhæng til det omkringliggende landskab.

1. Indvindingen skal være afsluttet senest d. 14. maj 2034
2. Efterbehandlingen skal begynde så tidligt som muligt og være færdig 12 mdr. efter endt indvinding og senest d. 14. maj 2034
3. Grave- og efterbehandlingsplanen skal følges af indvinderen og ejeren indtil, Region Nordjylland eventuelt har godkendt en revideret plan.
4. Hvis der på et senere tidspunkt skal graves på de tilgrænsende ejendomme, kan Region Nordjylland på et hvilket som helst tidspunkt – både under og efter gravningen – forlange, at området omkring skellet gennemgraves og efterbehandles, så der ikke står en vold tilbage.
5. Området, hvor indvindingen har fundet sted, skal efterbehandles til natur, herunder vådområde jf. forudsætningen for graveområdet Måstrup Mose i Råstofplan 2020.
6. Der må ikke anvendes gødning og pesticider på det efterbehandlede areal.
7. Der må ikke udsættes ænder, fisk eller krebs i vådområdet

Region Nordjylland er påtaleberettiget.

Nærværende deklaration begæres tinglyst på matrikelnummer 10k Måstrup By, Mosbjerg i henhold til § 10, stk. 5 i lovbekendtgørelse nr. 124 af 26. januar 2017 om råstoffer.

Region Nordjylland

Aalborg d. 14. maj 2024

Casper S Conradsen

Råstofsagsbehandler

BILAG D: GENERELLE BESTEMMELSER

De generelle bestemmelser er bestemmelser, der er fastsat i den gældende lovgivning og disse bestemmelser kan derfor ikke påklages.

Inden gravearbejdet begynder

1. Enhver, der erhvervsmæssigt udfører gravearbejder, skal indhente oplysninger fra Ledningsejerregistret om, hvilke ledningsejere der ejer ledninger i graveområdet. De nødvendige ledningsoplysninger skal være indhentet, inden gravearbejdet påbegyndes, og gravearbejdet skal tilrettelægges og udføres under hensyntagen til de indhentede oplysninger.

Tilsyn

2. Region Nordjylland fører tilsyn med at vilkårene i råstoftilladelsen overholdes. Efter råstofloven har Region Nordjyllands medarbejdere uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme for at se, om lovene overholdes og de vilkår, der er givet i råstoftilladelsen. Politiet yder om nødvendigt bistand til at gennemføre dette, jf. råstoflovens § 32.
3. Region Nordjylland skal efter råstofloven foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. Region Nordjylland kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist, jf. råstoflovens § 33.

Hvis det ikke sker i rette tid, kan Region Nordjylland få arbejdet lavet på ejerens eller indvinderens regning, jf. råstoflovens § 33.

4. Region Nordjylland kan efter råstofloven fravige et vilkår, når et forhold vurderes at være af mindre eller underordnet betydning. Et vilkår kan fraviges på baggrund af en konkret vurdering eller hvis forudsætningerne ændres under indvindingsperioden.

Omfang af indvinding

5. Inden for det område, som tilladelsen omfatter, kan der indvindes andre råstoffer eller større mængder end angivet i tilladelsen, hvis der sker anmeldelse til regionsrådet inden 4 uger efter, at den pågældende indvinding er påbegyndt. Regionsrådet kan, inden 4 uger efter at anmeldelsen er modtaget, forbyde videre indvinding, der strider mod den meddelte tilladelse eller stille særlige vilkår for indvindingen, jf. råstoflovens § 9, stk. 2. Hvis der er stillet vilkår om, at muld og overjord ikke må fjernes fra arealet, kræver det en ny afgørelse efter råstoflovens § 7, for at muld og overjord kan fjernes.

Tinglysning

6. På ejendommen bliver der tinglyst en deklaration, som omfatter betingelser/vilkår for indvindingen og efterbehandlingen. Den bliver tinglyst i forbindelse med, at igangsætningstilladelsen bliver udstedt.

Bortfald og inddragelse af tilladelse

7. En tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, medmindre der er truffet afgørelse om en længere frist i forb. med tilladelsen.
8. Region Nordjylland kan efter råstofloven tilbagekalde en tilladelse i tilfælde af, at indvinder groft eller gentaget overtræder vilkår eller lovene i øvrigt.

Konkurs mv.

9. Hvis indvinders virksomhed går konkurs, i betalingsstandsning eller lignende, har såvel indvinder som ejendommens ejer pligt til at give Region Nordjylland besked herom.

Ejer- og brugerforhold

10. Region Nordjylland skal altid holdes underrettet om, hvem der ejer det areal, indvindingen sker på. Region Nordjylland skal altid holdes underrettet om, hvem der står for indvindingen.

Indberetning af råstofafgift og -undersøgelser

11. Indvinder skal hvert år indberette til den årlige råstofstatistik. Region Nordjylland orienterer indvinder om hvornår og hvordan indberetningen skal foretages. Region Nordjylland sender den samlede indberetning til Danmarks Statistik, jf. Råstoflovens § 29.
12. Indvinder skal betale en afgift til staten for hver m³ råstof der indvindes. Afgiften opkræves af Skat. Region Nordjylland giver meddelelse til Skat ved at sende en kopi af råstoftilladelsen.
13. Inden 3 måneder efter boringer mv. efter råstoffer i jorden skal resultaterne indberettes til De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS). Indberetningen skal ske på digital form i et format fastsat af GEUS.

Tilførsel af jord

14. Tilførsel af såvel forurenede som uforurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt jf. jordforureningslovens § 52 stk. 1. Regionsrådet kan meddele dispensation fra forbuddet jf. lovens § 52 stk. 2. Foreligger der ikke en gældende dispensation til tilførsel af jord, må der således ikke tilføres jord til råstofgraven.

Vandindvinding, grundvandssænkning, overfladevand og dræn

15. Der må ikke indvindes vand i graven, medmindre der foreligger en tilladelse fra kommunen på baggrund af vandforsyningsloven.
16. Der må ikke uden særlig tilladelse fra kommunen foretages oppumpning og bortledning af grundvand med henblik på grundvandssænkning.
17. Såfremt der i forbindelse med indvindingen bortlægges dræn, kan kommunen forlange disse omlagt for at sikre mod utilsigtet næringstilførsel til søer og lignende.

Fortidsminder og naturhistoriske genstande

18. Hvis der under gravningen forekommer fortidsminder, der ikke er registreret, skal arbejdet omgående indstilles i det omfang fortidsmindet berøres. Det kan fx være gravpladser, bopladser, kirker og lignende, der ofte giver sig tilkende i form af stenlægninger, potteskår, knogler, trækulsholdigt jord eller lignende. Fundet skal straks anmeldes efter museumslovens § 27.

Anmeldelsen skal ske til Vendsyssel Historisk Museum

19. Hvis der i forbindelse med gravningen fremkommer en usædvanlig naturhistorisk genstand, skal arbejdet omgående indstilles i det omfang det berører genstanden. Det kan fx være en geologisk, botanisk eller zoologisk genstand af fossil eller subfossil karakter eller en meteorit, der er af enestående videnskabelig eller udstillingsmæssig værdi. Fundet skal straks anmeldes efter museumslovens § 29.

Anmeldelsen skal ske til Naturhistorisk Museum, Wilhelm Meyers Allé 10, Universitetsparken, 8000 Aarhus C., tlf. 86 12 97 77, e-mail: nm@nathist.dk.

20. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet indenfor 100 meter fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende indenfor dette areal.
21. På fortidsminder og indenfor en afstand af 2 meter fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der må heller ikke anvendes metaldetektor.
22. De dyrearter der er nævnt i bilag 3 til naturbeskyttelsesloven (bilag IV-arter), må ikke forsætligt forstyrres med skadelig virkning for arten eller bestanden. Forbuddet gælder i forhold til alle livsstadier af de omfattede dyrearter. Yngle- eller rasteområder for de arter, der er nævnt i bilag 3 til naturbeskyttelsesloven må ikke beskadiges eller ødelægges.
23. Digesvalereeder må ikke ødelægges i perioden fra 1. april til 31. august.

Tilladelse til erhvervsmæssig
råstofindvinding af tørv /
sphagnum

Regional Udvikling
Niels Bohrs Vej 30
9220 Aalborg Øst

REGION NORDJYLLAND
- i gode hænder

Springvandspladsen 5, 9800 Hjørring

Knud Christiansen
Europavej 39
9881 Bindslev

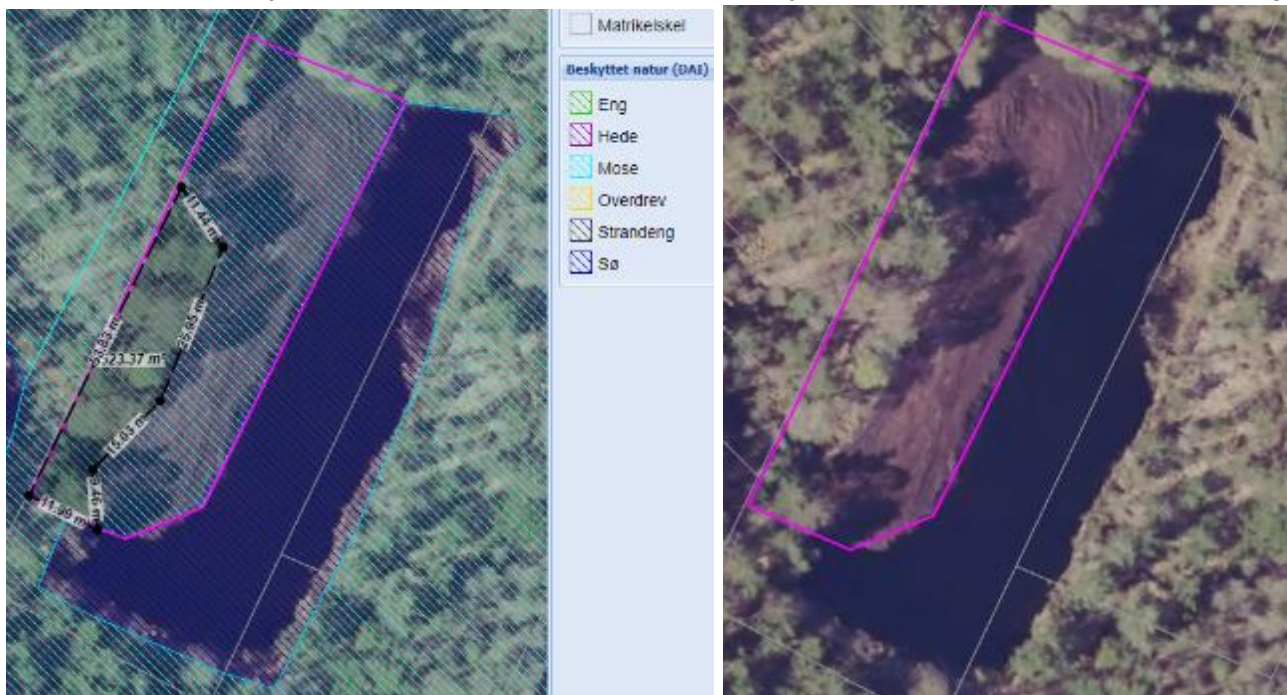
Hjørring Kommune
Springvandspladsen 5
9800 Hjørring
Telefon +4572336752
www.hjoerring.dk

Hjørring den 18.03.2024

Sagsnr.: 01.05.08-P19-3-24

Dispensation efter naturbeskyttelseslovens §3 til råstofindvinding i beskyttet mose

Hjørring Kommune giver hermed dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 til indvinding af tørv på et ca. 2.000 m² stort areal på matr.nr. 10K Måstrup By, Mosbjerg. Arealet er beliggende ved Måstrupmosevej 162, Sindal. Se kort herunder, hvor projektarealet er markeret med pink streg:

Projektarealet er markeret med pink streg

Dispensationen gives på betingelse af:

- At der højst graves 250 m³ sphagnum/ år over 10 år – og inden for anviste areal.
- At der efterlades et lag på minimum 30-40 cm tørv/ sphagnum, ca. 2½-3 m under terræn.
- At indvindingen sker uden dræning og sænkning af grundvandet
- At der udelukkende graves på markerede projektareal, der i dag er vegetationsløst eller domineret af birketræer og græsser.
- At der ved arbejdets udførelse tages udbredt hensyn til de omgivende naturarealer – bl.a. så de moseplanter, der er indvandret i kanterne af seneste graveprojekt udtørres så lidt som muligt og ynglende fugle ikke forstyrres.
- Arealet efterbehandles til natur med en åben vandflade med ca. 0,5-0,75 m vanddybde, så en naturlige udvikling mod naturtypen fattigkæret fremmes i kanterne. Der skal gøres en aktiv indsats for at hæve vandstanden, hvis det viser sig nødvendigt.
- At gravning og efterbehandling udføres, så der bliver en jævn overgang til de omgivende arealer, og kanterne skal etableres så hældningen ikke bliver stejlere end 1:3
- At der ikke udsættes ænder, fisk eller krebs i søen
- At adgangsvejen ikke befæstes yderligere
- At arealet ikke tilføres muldjord, sand eller andre materialer
- At råstofindvindingen sker etapevis indtil 2034, så indvandringen af arter knyttet til fattigkær kan ske hurtigst muligt
- At tilladelsen bortfalder, hvis den ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år
- At kommunen kontaktes når indvindingen er afsluttet

Baggrund for afgørelsen:

Hjørring Kommune har modtaget ansøgning om tilladelse til at afslutte gravning af tørvsmuld/ sphagnum på matrikel nr.10K Måstrup By, Mosbjerg og dermed dispensation fra Naturbeskyttelseslovens §3.

Nordjyllands Amt vurderede i sag nr. sag. nr. 8-70-32-839-0001-00 at arealet er beskyttet mose omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Der er forbud mod at foretage ændringer i tilstanden af beskyttede naturarealer.

Kommunen kan give dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Der skal foreligge særlige omstændigheder, før der kan gives dispensation, når ændringen af tilstanden er væsentlig eller i modstrid med at opretholde naturtypen som et beskyttet naturareal. Råstofindvinding vurderes at bevirke at der sker en ændring i tilstanden.

I denne sag foreligger sådanne særlige omstændigheder, især idet det vurderes, at projektet vil øge områdets naturkvalitet, hvis vilkårene i denne dispensation fra Naturbeskyttelseslovens §3 følges.

Måstrup Mose og Trynmose-området var tidligere præget af intensiv tørvegravning, men efter tørvegravningens ophør og pga. dræning er mosen nu under kraftig tilgroning med blåtop, birk, pil mm. Afgravningen foretages på en måde som erfaringsmæssigt fremmer udviklingen af fattigkær i dette område bedst muligt – ved at efterlade et vist tørvelag samtidig med at vandstanden er høj. Nordjyllands Amt og Hjørring Kommune har i området før givet ansøger andre dispensationer til lignende men større sphagnum-afgravninger, som har fremmet en mosaik af plantesamfund, idet derefter endt gravning har indfundet sig arter af tørvemusser samt andre plante- og dyrearter tilknyttet naturtypen fattigkær. Det er kommunens opfattelse, at afgravning af tørv her, med ansøgers metode, skal ses som naturpleje, der bryder træer og blåtops dominans og sikrer genudvikling af fattigkær.

Der er to gange tidligere blevet givet dispensation fra naturbeskyttelsesloven til samme projekt på denne matrikel, men disse tidsbegrænsede tilladelser er begge udløbet. Nordjyllands Amt gav d. 6/11 2000 dispensation til at indvinde tørvesmuld/ sphagnum, og da denne udløb gav Hjørring Kommune d. 31/1 2014 dispensation til det samme. Som følge af tilladelserne fra Nordjyllands Amt og Hjørring Kommune er rydning og afgravning af de samlet ca. 4.000 kvm. mose påbegyndt men ikke afsluttet. På det meste af arealet er der i dag ingen vegetation, men mod sydvest er der ca. 500 m² hvor vegetationen i dag er domineret af birk, gråpil og blåtop

Forudsætningerne vedr. arealet og indvindingsmetoden vurderes ikke at have ændret sig siden der blev givet dispensation i 2000 og 2014. Erfaringerne viser, at hvis der efterlades et tørvelag i bunden af graven, og efterfølgende opretholdes en passende vandstand i den efterbehandlede grav, vil arter af sphagnum hurtigt dække graven, ligesom der indfinder sig arter tilknyttet fattigkær, hvoraf flere er sjældne i Danmark.

Foto fra den nordlige del af projektarealet, d. 6/6 2019. Det ses, at i stedet for relativt tør birkedomineret vegetation dannes der på østsiden fattigkær, med bl.a. tørvemusser, smalbladet kæruld mm.

Smalbladet kæruld mm

Samtidig med at søen er blevet gravet større (især i 2006 og 2018) og har udviklet sig fra øst mod vest, har fattigkærsvegetationen udviklet sig langs søens østlige side, som altså har ligget uden påvirkning i ca. 18 år. Denne vegetation (som se på fotos herover) vurderes ikke at blive påvirket af projektet.

Der vil dog formentlig være en mindre påvirkning af vandstanden lokalt omkring projektarealet, når der indvindes under grundvandsspejlet. Tørveindvinding forgår relativt langsomt og indvindingsmængden er forholdsvis lille, hvorfor det vurderes at den beskyttede natur i Måstrup Mose generelt ikke bliver påvirket af projektet.

Nærmeste beskyttede vandløb ligger ca. 60 meter øst for projektarealet. Vandløbet føres ud til Moseåen. Hjørring Kommune vurderer at projektet ikke vil påvirke vandløbet, da der ikke vil blive benyttet miljøfremmede stoffer eller udledt spildevand i forbindelse med projektet.

Natura2000 og bilag IV-arter

Projektområdet ligger i ca. 3 kilometers afstand af EF habitatområde H3 Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose. Råstofindvindingen vurderes ikke at ville påvirke arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for habitatområdet, og der udarbejdes ikke konsekvensvurdering.

Kommunen skønner desuden, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for dyre- og plantearter omfattet af EF-habitatdirektivets bilag IV, men tværtimod forbedre forholdene for områdets padder.

Detaljeret kendskab til enkelte arters forekomst på mat. 10k haves ikke, men Måstrup- og Trynmose-området vurderes at være levested for arterne odder, spidssnudet frø, markfirben samt vand-, brun- og dværgflagermus blandt andet ud fra faglige rapporter af DMU og DCE nr. 520 og 635, Hjørring Kommunes egne observationer samt observationer inddateret i arter.dk.

Det vurderes, at spidssnudet frø kan leve i projektområdet. Spidssnudet frø findes primært ved søer placeret i kær- og engarealer med fugtige levesteder i umiddelbar tilknytning til ynglehullet. 20 individer er fundet ca. 600 meter sydøst herfor i 2012. Tørvegravningen på stedet vurderes på lang sigt at forbedre forholdene for denne, idet der genskabes egnede habitater, som er blevet færre ved grøftning og øget træbevoksning af området.

Markfirben er set ½ km nord for projektarealet, men da denne primært er knyttet til tørre rimmer og lysåbne hedeområder vil de næppe være at finde i projektområdet. men mat. 10k vurderes ikke at være egnet levested for markfirben.

Der er ikke observeret flagermus på projektområdet, men der er bl.a. observeret brunflagermus ved Tuenvvej i 2009 (ca. 2,8 km øst for råstofgraven). Eventuelle flagermus vurderes ikke at blive påvirket af aktiviteten, da de lave birke- og piletræer på de 500m², hvor der stadig er vegetation, ikke vurderes at være egnet yngle- eller rastehabitat for dem (ingen hulheder i træerne).

Planer og beskyttelseslinjer

Området er udlagt i Råstofplan 2020 med forudsætningen, at tilladelse til indvinding af tørv/ sphagnum kun må gives som led i et naturgenopretningsprojekt.

I Hjørring Kommunes Kommuneplan 2021 er området udlagt til økologisk forbindelse samt bevaringsværdigt og større sammenhængende landskab.

Hjørring kommune vurderer, at projektet ikke er i strid med kommuneplanens retningslinjer, idet efterbehandlingen vil bevirke at arealet passer godt ind i området, som er præget af tidligere tørvegravning, som har bevirket at der er opstået flere mindre lavvandede søer omgivet af værdifuld mosevegetation.

Projektet ligger ikke indenfor beskyttelseslinjer.

Mere beskrivelse af områdets natur:

Trynmose og Måstrup Mose udgør sammen et større område omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 med en mosaik af hede, mose (fattigkær), engarealer samt opdyrkede parceller. Størstedelen er dog under tilgroning og domineres af Blåtop samt opvækst af birk, pil og fyr. Mosen har tidligere været intensivt udnyttet til indvinding af tørv. Siden ophør af den udbredte tørvegravning er der foretaget indvinding på nogle få arealer, og på disse arealer er udviklingen efter afgravning der på lokaliteten bl.a. indfundet sig rundbladet og liden soldug, hvid næbfrø, smalbladet kæruld, mosebølle og fire Sphagnum-arter. Ud fra dette feltskema lavet ved lignende forhenværende råstofindvindingsområder ses tre særligt værdifulde positivarter, 8 positivarter og et artsindeks på 0,66: [Danmarks Miljøportal \(miljoportal.dk\)](http://miljoportal.dk) Spagnumarter blev her ikke bestemt.

Foto fra et lignende råstofgravningsprojekt på matrikel 11br Tversted By, Tversted. Her ses bl.a. tørvemosser og liden soldug.

Den kødædende plante liden soldug dominerer i område, hvor der har være indvundet råstoffer

Afgørelse:

Hjørring Kommune giver herved dispensation til råstofindvinding på betingelse af vilkårene på side 2 opfyldes, idet arealet efterbehandles til natur og projektet er en videreførelse af eksisterende tørveindvinding på matriklen samt af beskeden størrelse og omfang.

Orientering fra Museerne:

Der kan i området være fund af betydning for den arkæologiske kulturarv. Forud for iværksættelse af jordarbejdet skal Museumslovens § 25-27 iagttages. Disse bestemmelser vedrører arkæologiske forundersøgelser, udgravninger og anmeldelse af fund. Loven giver bygherren mulighed for at få en udtalelse om risikoen for fund af arkæologisk betydning, samt besked om de finansieringsmæssige konsekvenser.

Findes der under jordarbejdet alligevel spor af fortidsminder, fx knogler, flintredskaber, lerkarskår m.m., skal arbejdet standses, i det omfang det berører fortidsmindet. Fortidsmindet skal straks anmeldes til museet.

Eventuelle spørgsmål herom kan rettes til nedenstående statsanerkendte kulturhistoriske museum: Vendsyssel historiske museum, Museumsgade 3, 9800 Hjørring. Tlf. 9624 1050. E-mail: vhm@vhm.dk.

Bemærkninger:

Afgørelsen er truffet efter naturbeskyttelseslovens § 3, jf. § 65, stk. 2.

Dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato eller ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år.

Oplysninger i øvrigt

Vedlagt er en lille skrivelse om beskyttet natur i Hjørring Kommune.

Betingelserne i afgørelsen er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen.

Hjørring Kommune skal underrettes, når arbejdet er udført.

Klage og søgsmål:

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet inden fire uger. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk

For mere information se klagevejledningen.

En evt. retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 mdr. fra dags dato, jf. lovens § 88, stk. 1.

Med venlig hilsen

Karin Krogstrup
Naturmedarbejder og biolog
+45 4122 6752
kk@hjoerring.dk

Bilag

1. Klagevejledning
2. Skrivelse om beskyttet natur i Hjørring Kommune

Kopi af afgørelsen sendes til:

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Hjørring afd., dnhjoerring-sager@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Samrådet, thorkild.kjeldsen@mail.tele.dk
DOF- Hovedkontoret, natur@dof.dk
DOF-Hjørring, hjoerring@dof.dk
Friluftsrådet i Vendsyssel, hjoerring@friluftsradet.dk
Friluftsrådets sekretariat, lokalraad@friluftsradet.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, dbf.oestjylland@gmail.com
Vendsyssel Historiske Museum, oldtid@vhm.dk
DEF – Dansk Entomologisk Forening, def@entoweb.dk
Region Nordjylland, råstofindvinding, c.sylvester@rn.dk

NBL Mailliste: mst@mst.dk ; thorkild.kjeldsen@mail.tele.dk ; natur@dof.dk ; hjoerring@dof.dk ; dnhjoerring-sager@dn.dk ; hjoerring@friluftsradet.dk , lokalraad@friluftsradet.dk , dbf.oestjylland@gmail.com ; oldtid@vhm.dk ; def@entoweb.dk , c.sylvester@rn.dk

Bilag 1

Vejledning om klagemuligheder m.v. efter Naturbeskyttelsesloven

Hvem kan klage:

Kommunens afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af

- adressaten for afgørelsen (normalt ansøgeren), ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

4 ugers klagefrist:

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. En tilladelse må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. En klage skal således være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen (det vil sige, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt en faktura i Klageportalen) senest kl. 23.59 på den dag, hvor klagefristen udløber.

Opsættende virkning:

En rettidig klage har opsættende virkning. Det betyder, at det, der er tilladt eller påbudt i afgørelsen, ikke må udføres, før klagemyndighedens afgørelse foreligger. Klagemyndigheden kan dog bestemme andet.

Klagen sendes til:

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Du klager via Klageportalen <https://kpo.naevneneshus.dk/>

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

I alle sager, der kan indbringes for Miljø- og Fødevarerklagenævnet, opkræves som udgangspunkt gebyr for at klage. Gebyrets størrelse differentieres, alt efter om klager er en borger eller en virksomhed/organisation. Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Hjørring Kommune på e-mail: natur@hjoerring.dk. Anmodningen videresendes til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Orientering:

Kommunen giver den, der har fået en dispensation eller et påbud, underretning om en indgivet klage og om klagens opsættende virkning. Ligeledes sendes i kopi myndighedens kommentarer til sagen og klagepunkterne.

Civil retssag

Kommunens afgørelse kan også indbringes for domstolene. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Bilag 2

Skrivelse om beskyttet natur i Hjørring Kommune

Naturbeskyttelsesloven

En række naturtyper er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven fra 1992. Det er forbudt at foretage ændringer i naturarealer, der er større end 2.500 m² i sammenhængende areal, i søer over 100 m² og i vandløb, der er udpegede som beskyttede.

Sammenhængende områder, bestående af flere naturtyper, er også beskyttede, hvis det samlede areal er mindst 2.500 m², og uanset størrelsen er moser og lignende beskyttede, hvis de grænser op til en sø eller et vandløb, der er beskyttet.

Vandløb er beskyttet, hvis de er vist på de kort med naturfredningslovens § 43-vandløb, udgivet af Nordjyllands Amt i 1983. Kortene kan bl.a. ses på kommunekontoret og landbocentre.

Sten- og jorddiger er beskyttet af museumslovens § 29a

Der er særlige regler for § 3 arealer i byzone- og sommerhusområder, i skove og på arealer med tilskudsordninger.

Naturtyper omfattet af § 3

Heder er tørre og næringsfattige arealer, ofte bevokset med hedelyng, revling og andre dværgbuske samt græsser.

Overdrev er udyrkede tørbundsarealer, tit kuperede og med vedvarende græs og åben urtevegetation. Der findes ofte spredte træer og buske, der kan udvikle sig til krat.

Strandenge og strandsumpe er våde til tørre enge ved kysterne. Den del af engene, der ligger yderst mod kysten er saltpåvirket og med salttålende planter.

Moser har en gennemsnitlig høj vandstand, er ferskvandspåvirket, naturligt plantedække af urter, buske eller træer. Moser vil oftest have dannet tørv.

Ferske enge findes på relativt lavtliggende og fugtige arealer. Enge er oftest uden træer og buske og med lav plantevækst, domineret af græsser og flerårige urter. Naturenge omlægges sjældent eller aldrig og rummer mange plantearter. Kulturenge omlægges med 7-10 års mellemrum, gødskes i reglen og har få arter. Ofte kulturgræsser.

Søer er både naturlige søer og helt eller delvis kunstige søer, vandhuller og damme.

Vandløb der er beskyttede kan være både naturlige (åer, bække) eller kunstige (grøfter, kanaler).

Vejledende registrering af § 3-arealer

Amtet offentliggjorde i 1995 en vejledende registrering af de beskyttede naturtyper. Registreringen er baseret på tolkning af luftfotos fra 1992 suppleret med undersøgelser i marken. Naturstyrelsen lavede en gennemgang af de beskyttede naturtyper mellem 2010 og 2013. Her blev der foretaget flere nyregistreringer og mange mindre rettelser, så udpegningen er blevet mere nøjagtig.

Registreringen er en løbende proces, hvor den første registrering stadig præciseres og forbedres. Der kan således være medtaget arealer, som senere viser sig ikke at være beskyttede, og der kan findes arealer, der er beskyttede, selvom de ikke er medtaget i denne første registrering. Desuden ændrer naturen sig, og arealer kan vokse sig ud og ind af beskyttelse.

§ 3 registreringen er vejledende. Det er altid de konkrete forhold i marken, der afgør om et areal er beskyttet. Det er lodsejers/brugers ansvar at være opmærksom på arealernes

Naturbeskyttelsens betydning for lodsejer

På § 3- arealer kan lodsejeren fortsat lovligt benytte jorden som før 1992. For eksempel må enge, der regelmæssigt har været omlagt eller gødsket, omlægges og gødskes som hidtil. Drænrør og drængrøfter kan vedligeholdes som hidtil og private grøfter og vandløb kan fortsat oprensnes efter gældende bestemmelser. Hvis der har været en længere pause i driften, må man ikke påbegynde den tidligere drift igen uden at kontakte kommunen. Fx kan eng blive til mose, hvis der i en længere periode ikke har været vedligeholdt dræn. Her vil det kræve en dispensation at få lov til at reparere drænet.

Landbrugsdriften på beskyttede arealer må derimod ikke intensiveres, og følgende indgreb må for eksempel ikke foretages:

- opdyrkning, omlægning (se ovenfor)
- tilplantning
- opfyldning
- ændring af dræningsforhold
- etablering af andeopdræt og udsætning af fisk
- gravning af vandhuller
- forøget gødsning og sprøjtning

Kommunen kan i særlige tilfælde give dispensation til ændringer i beskyttet natur.

Vær opmærksom på, at selvom et beskyttet areal er pålagt fredskovs- eller landbrugspligt, må der ikke plantes eller opdyrkes uden dispensation. Naturbeskyttelsen er en generel beskyttelsesbestemmelse, som ikke udløser erstatning.

Landbrug og natur

Landbrug og i særlig grad husdyrbrug påvirker natur. Det sker bl.a. ved tab af næringsstoffer til omgivelserne. Ammoniakfordampning fra husdyrbrug udgør et særligt problem for næringsfattige naturtyper, f.eks. heder, højmoser og overdrev.

En række tiltag på den enkelte bedrift kan afhjælpe skadevirkninger på omgivende natur og vandløb:

Omhu ved jordbearbejdning, gødsning og sprøjtning på dyrkede jorder skåner vandløb og naturarealer mod unødvendig belastning med næringsstoffer og kemikalier.

Braklægning og bræmmer langs arealer med beskyttede naturtyper og vandløb er ideel beskyttelse mod randpåvirkning.

Der kan være muligheder for ekstra tilskud for beskyttede naturtyper, især hvis de har en høj naturtilstand eller hvis der er fundet truede arter. Se hvilke tilskudsmuligheder der findes på [NaturErhvervs hjemmeside](#).

Oplysning om § 3-arealer

På Danmarks miljøportal på internetadressen kort.arealinfo.dk kan du se den vejledende registrering af § 3-arealer. Hvis du er i tvivl – spørg kommunen. Ønske om dispensation til ændring i et § 3-areal må normalt foreligges kommunen skriftligt. En forudgående telefonkontakt kan ofte være nyttig. Kommunen oplyser om § 3-status og mulighed for dispensation ved henvendelse til

Hjørring Kommune, Teknik- og Miljøområdet, Team Natur, Springvandspladsen 5, 9800 Hjørring.

E-mail: natur@hjoerring.dk

Telefonisk henvendelse kan ske på 7233 3333 eller direkte til Team Natur på 7233 6580.